

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΛ

1^ο Κριτήριο Αξιολόγησης

Τα τρία κείμενα που θα διαβάσετε αναφέρονται στα πυρηνικά ατυχήματα του Τσέρνομπιλ στην πρώην Σοβιετική Ένωση και της Φουκουσίμα στην Ιαπωνία που συνέβησαν το 1986 και 2011 αντίστοιχα. Το πρώτο κείμενο είναι δημοσιογραφικό άρθρο αναρτημένο στον προσωπικό ιστότοπο του δημοσιογράφου και πολιτικού Ν. Ξυδάκη και στην ιστοσελίδα της εφημερίδας Καθημερινή. Το δεύτερο κείμενο είναι απόσπασμα με ιστορικές πληροφορίες από την εγκυκλοπαίδεια της Λευκορωσίας που περιλαμβάνεται στο βιβλίο *Τσέρνομπιλ. Ένα χρονικό του μέλλοντος*, της Σβετλάνα Αλεξίεβιτς η οποία βραβεύτηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας το 2015. Το βιβλίο συγκεντρώνει μαρτυρίες ανθρώπων που βίωσαν το ατύχημα στον πυρηνικό σταθμό του Τσέρνομπιλ. Το τρίτο κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Άκη Παπαντώνη, *Ρηχό νερό, Σκιές*. Στο βιβλίο κυριαρχεί το θέμα της μνήμης και ο τρόπος με τον οποίο το πυρηνικό ατύχημα του Τσέρνομπιλ γίνεται σημείο καμπής για τους κατοίκους του Πρίπιατ, της πόλης που βρίσκεται στα σύνορα Ουκρανίας-Λευκορωσίας και εκκενώθηκε την επόμενη μέρα του πυρηνικού ατυχήματος. Η υπόθεση του βιβλίου εκτυλίσσεται από τις 25 έως 28 Απριλίου 1986, διάστημα κατά το οποίο συνέβη το ατύχημα και δόθηκε η εντολή εκκένωσης του Πρίπιατ.

Κείμενο 1

Η Μαίρη Σέλλευ¹ στη Φουκουσίμα, Νίκος Γ. Ξυδάκης, 20/03/2011

Τη διαρροή του αντιδραστήρα του Τσερνομπίλ την είχα πια ξεχάσει το 1999, όταν ταξίδεψα στο Ισραήλ. Είχα ξεχάσει τον πανικό, τον φόβο για τα λαχανικά και το γάλα, τη θεαματική αύξηση των διαταραχών του θυρεοειδούς. Το Τσερνομπίλ ήταν παρελθόν. Το ξαναθυμήθηκα στην Καπερναούμ. Καθώς ο μοναχός Ειρήναρχος μάς έδειχνε τον ελληνορθόδοξο ναό των Αγίων Αποστόλων και την αγιογράφησή του, καμωμένη από Φλωρινιώτες μαστόρους, το βλέμμα έπεσε σε φωτογραφίες παιδιών, βέρες και φτωχικά ρολόγια, που κρέμονταν στο τέμπλο. Τι είναι; Τάματα για παιδιά από την Ουκρανία, για παιδιά χτυπημένα από τη λευχαιμία του Τσερνομπίλ. Τάματα και δάκρυα από σκοτεινές ομάδες γυναικών μαντιλοφορεμένων, με οδηγό έναν στάρετς². Χιλιάδες πρόσωπα, χιλιάδες τάματα, θυμητάρια ψυχών, που κλάφτηκαν βουβά. Έτσι ξαναθυμήθηκα το Τσερνομπίλ του υπαρκτού σοσιαλισμού.[...]

Πώς θα θυμηθούμε την πυρηνική καταστροφή της Φουκουσίμα, που συγκλονίζει όχι μόνο τη λαβωμένη Ιαπωνία, αλλά ολόκληρη την υφήλιο; Υποθέτω σε κάποιο μελλοντικό tablet αφής, made in Japan, θα βλέπουμε πρόσωπα και βίντεο νεκρών σε ένα μακάβριο slide show. Και αναπόφευκτα θα συσχετίζουμε τη Φουκουσίμα με τη Χιροσίμα, όταν το Enola³ Gay έστειλε την κόλαση από τον ουρανό.

¹ Αγγλίδα συγγραφέας(19^{ος} αιώνας) του μυθιστορήματος Φρανκενστάιν ή ο Σύγχρονος Προμηθέας που πραγματεύεται το θέμα της δημιουργίας ενός τέρατος από τον νεαρό φοιτητή Φρανκενστάιν.

² Γέροντας ορθόδοξου ρωσικού μοναστηριού.

³ Το αεροσκάφος της αμερικανικής πολεμικής αεροπορίας που έριξε την ατομική βόμβα στη Χιροσίμα, στις 6 Αυγούστου 1945.

Η Χιροσίμα προϋποθέτει τη Φουκουσίμα, παρότι φαίνονται διαφορετικά συμβάντα. Και στα δύο κοινό στοιχείο είναι η ανθρώπινη Ύβρις. Στη Χιροσίμα, η Ύβρις του νικητή, του αλαζόνα, που αφανίζει αμάχους και ήδη ηττημένους, για να δείξει ακόμη πιο τρομερή την πλανητική του κατίσχυση. Η Ύβρις του ανθρώπου που βρήκε επιτέλους το όπλο ολοκληρωτικής καταστροφής και το εφαρμόζει για πειραματική επαλήθευση. Στη Φουκουσίμα, η Ύβρις του άφρονος, ο οποίος υπέστη το πυρηνικό ολοκαύτωμα και κατόπιν, επιλήσμων του ολέθρου, δοκιμάζει την πυρηνική ενέργεια πιστεύοντας ακράδαντα ότι τη δαμάζει, ότι η επιστημονική γνώση μπορεί να αντιμετωπίσει τις φυσικές δυνάμεις.

Το πυρηνικό ατύχημα στη Φουκουσίμα δείχνει ότι ακόμη και η πιο τεχνολογικά προοδευμένη χώρα, ο πιο πειθαρχημένος και εκπαιδευμένος λαός, δεν μπορούν να προβλέψουν τα πάντα, δεν μπορούν να προβλέψουν τη σφοδρότητα των φυσικών φαινομένων, και κυρίως δεν μπορούν να προβλέψουν το ανθρώπινο σφάλμα. Στη Φουκουσίμα συνέβησαν όλα μαζί, παραβιάζοντας κάθε μέτρο πρόληψης: ο σεισμός ήταν πρωτοφανούς εντάσεως, το τσουνάμι απρόβλεπτο, τα συστήματα ασφαλείας ανεπαρκή ή λανθασμένα. Μα γιατί οι Ιάπωνες χτίζουν πυρηνικά εργοστάσια στην πιο σεισμογενή περιοχή του πλανήτη; Διότι δεν διαθέτουν επάρκεια ενεργειακών πόρων, δεν έχουν άνθρακα, πετρέλαιο, αέριο. Και διότι οι ενεργειακές ανάγκες της ασύλληπτα παραγωγικής Ιαπωνίας είναι τεράστιες. Πώς αλλιώς θα κατακλύσουν τον κόσμο με τα θαυμαστά Toyota, Sony, Seiko, Panasonic, Toshiba, Nintendo; Και διότι το οικονομικό-κοινωνικό μοντέλο που επικρατεί καθολικά στον 21ο αιώνα απαιτεί διαρκή ανάπτυξη, διαρκώς μεγαλύτερη ανάλωση πρώτων υλών και ενέργειας, διαρκώς μεγαλύτερη παραγωγή, διαρκώς μεγαλύτερη κατανάλωση.

Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο και τη ζωή μας είναι η διαρκής συσσώρευση και μεγέθυνση, η καθυπόταξη της φύσης, η εκμετάλλευση των πηγών έως εξαντλήσεως, η απόρριψη των αντικειμένων μιας χρήσεως, η παραγωγή σκουπιδιών, και ξανά παραγωγή. Αυτός ο δαιμονικός κύκλος παραγωγής-κατανάλωσης-απόρριψης απαιτεί ολοένα περισσότερη ενέργεια. Έτσι το πρόβλημα δεν είναι αν η πυρηνική ενέργεια είναι επικίνδυνη ή καθαρή, αλλά αν ο ανθρώπινος πολιτισμός μπορεί αενάως να κινείται με αυτή την προσήλωση στην αιώνια συσσώρευση, την αμετακίνητη πίστη στην αιώνια πρόοδο, χωρίς καν ενδοιασμούς για τη μη γραμμική και προβλέψιμη συμπεριφορά των ανθρώπινων κοινωνιών, για τη χαοτική δυναμική των φυσικών φαινομένων.[...]

<https://www.kathimerini.gr/724432/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/enavlemma> , <http://xydakiss.gr/?p=2534>

Κείμενο 2

Την 26^η Απριλίου 1986, στις 1:23:58, μια σειρά εκρήξεων κατέστρεψε τον αντιδραστήρα του τέταρτου ενεργειακού μπλοκ στον πυρηνικό σταθμό του Τσέρνομπιλ. Το ατύχημα αυτό χαρακτηρίστηκε ως η μεγαλύτερη τεχνολογική καταστροφή του εικοστού αιώνα.

Για τη μικρή Λευκορωσία των δέκα εκατομμυρίων κατοίκων, αποτέλεσε μια εθνική καταστροφή. Κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, οι Ναζί αφάνισαν 619 χωριά μαζί με τους κατοίκους τους. Μετά το ατύχημα του Τσέρνομπιλ, η χώρα έχασε 485 χωριά. Εβδομήντα από αυτά θάφτηκαν για πάντα

κάτω από τη γη. Στον πόλεμο σκοτώθηκε ένας στους τέσσερις Λευκορώσους. Σήμερα, ένας στους πέντε ζει σε μολυσμένη περιοχή. Αυτό μεταφράζεται σε 2.100.000 ανθρώπους, εκ των οποίων οι 700.000 είναι παιδιά. Η ραδιενέργεια κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στα αίτια της θνησιμότητας. Στις επαρχίες του Γκόμιελ και του Μόγκιλεφ (οι οποίες δέχτηκαν τη μεγαλύτερη ραδιενέργεια), το ποσοστό θνησιμότητας υπερβαίνει το ποσοστό γεννητικότητας κατά 20%.

Τη στιγμή της καταστροφής απελευθερώθηκαν πάνω από 50.000.000 ραδιονουκλίδια στην ατμόσφαιρα, εκ των οποίων το 70% κατακάθισε στη Λευκορωσία. Ως προς το καίσιο 137 , το 23% της χώρας έχει μολυνθεί από μία ποσότητα ραδιενεργών νουκλιδίων που ξεπερνά τα 37.000.000 μπεκερέλ⁵ ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Στην Ουκρανία έχει μολυνθεί το 4,8 της χώρας, ενώ στη Ρωσία μόλις το 0,5. Η καλλιεργήσιμη γη όπου η μόλυνση είναι ίση ή ξεπερνά τα 37.109 μπεκερέλ ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο ξεπερνά τα 1.800.000 εκτάρια. Όσο για τη γη που έχει μολυνθεί με μια ποσότητα στροντίου 90 ⁶ που είναι ίση ή ξεπερνά τα 11.109 μπεκερέλ ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, καλύπτει 500.000 εκτάρια. Η συνολική έκταση που έχει τεθεί οριστικά εκτός καλλιέργειας είναι 264.000 εκτάρια. Η Λευκορωσία είναι μια χώρα με πολλά δάση, αλλά το 265 των δασικών εκτάσεων και πάνω από το 50% των εκτάσεων στις λεκάνες υπερχειλίσας των ποταμών Πρίπιατ, Δνεπίερου και Σοζ, βρίσκονται στην περιοχή της ραδιενεργού μόλυνσης. Ως αποτέλεσμα της συνεχούς επίδρασης χαμηλών δόσεων ραδιενέργειας, ο αριθμός των περιπτώσεων καρκίνου, διανοητικής καθυστέρησης, νευρικών και ψυχικών ασθενειών, καθώς και το ποσοστό των γενετικών μεταλλάξεων, αυξάνονται κάθε χρόνο...»

«Τσέρνομπιλ, Μίνσκ», *Εγκυκλοπαίδεια της Λευκορωσίας*, 1996, σελ. 7, 24, 49, 101, 149, Αλεξίεβιτς Σβετλάνα, *Τσέρνομπιλ. Ένα χρονικό του μέλλοντος*, Εκδόσεις Πατάκη, 2015, σελ. 19 -21

Κείμενο 3

Ο ΤΟΠΟΣ ΕΙΧΕ ΕΡΗΜΩΣΕΙ' μόνο τα σκουπίδια στο αμαξοστάσιο των απορριμματοφόρων και τα σαστισμένα αδέσποτα θύμιζαν πως το Πρίπιατ είχε κάποτε υπάρξει-μέχρι πριν λίγες ώρες-μια πόλη ζωντανή.

Το φως του ενυδρείου είχε τώρα σβήσει και μια καινούρια σκοτεινιά είχε απλωθεί στο διαμέρισμα. Μόνη της, δεμένη όσο ποτέ άλλοτε στο εδώ, καθισμένη οκλαδόν στο μωσαϊκό απέναντι απ' τη σκύλα, η Σβέτα ρουφούσε μικρές γουλιές μαύρο τσάι με τα μάτια χαμηλωμένα.

«Έχω κι άλλες φωτογραφίες εκτός απ' αυτές», μπορεί να είπε κι έδειξε το ντουλάπι πάνω από το σκοτεινό πια ενυδρείο, «όμως αυτές, οι άλλες, είναι σαν την αίθουσα με τα έντομα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Κάπου ανάμεσα στα τόσα μικροσκοπικά εκθέματα βρίσκεται κι ο μεγαλύτερος φόβος σου, μεγεθυμένος από το κοίλο γυαλί της προθήκης».

⁴ Ραδιενεργό ισότοπο(άτομο) του καϊσίου.

⁵ Μονάδα μέτρησης της ραδιενέργειας.

⁶ Ραδιενεργό ισότοπο(άτομο) του στροντίου.

«Έχω μία», είπε ή έκανε πως είπε, η Σβέτα Λισένκο, «που ο Πιοτρ, ντυμένος ναυτάκι, στην ντάτσα, μικρός, οχτώ χρονών, ή ίσως δέκα, όσο κι εγώ δηλαδή, ποζάρει μπροστά στην ανοιχτή πόρτα της αυλής κρατώντας στο δεξί του χέρι, το καλό, ένα καρούλι που του έχει σωθεί η κλωστή. Ύστερα, αφού άναψε το φλας κι ο λοχαγός του έγνεψε καταφατικά, έτρεξε προς το λιβάδι στην άλλη πλευρά του δρόμου, ξάπλωσε με την καθαρή ναυτική στολή του-λευκή και μπλε ασορτί πηλήκιο-στο μαραμένο χορτάρι και, χρησιμοποιώντας το άδειο καρούλι για κιάλι, έψαχνε να βρει το πρώτο αστέρι που εμφανίζεται το σούρουπο στον ουρανό για να το αιχμαλωτίσει με το βλέμμα.[...]

Όσο η Σβέτλα μιλούσε, ή έκανε πως μιλούσε, η Στρέκλα τη γυρόφερνε ρουθουνίζοντας νωθρά· κάποια στιγμή σηκώθηκε, τράβηξε την πόρτα του διαμερίσματος και την άφησε ανοιχτή, να βγει και να ξαναμπεί η σκύλα. Κι όσο την περίμενε να βρέξει τον απέναντι φράχτη, άναψε τσιγάρο.

Η Σβέτα είχε αρνηθεί να φύγει· είχε ακούσει τις ανακοινώσεις από τα μεγάφωνα, μα προτίμησε να σβήσει απλώς τα φώτα στο διαμέρισμα, να κρατηθεί μακριά από το παράθυρο της κουζίνας που έβλεπε στον δρόμο και να αγνοήσει όσους χτύπησαν την πόρτα της(που δεν ήταν και τόσοι πολλοί τελικά). Δεν ήταν πως δεν κατανοούσε τους κινδύνους· ήταν που δεν υπήρχε κίνδυνος από τον οποίο να άξιζε τον κόπο πια να ξεφύγει, και ήταν η μνήμη, δύναμη ενισχυτική της βαρύτητας, που την είχε ακινητοποιήσει εκεί.[...]

Παπαντώνης Άκης, *Ρηχό νερό, σκιές*, Κίχλη, 2019, σελ. 95-97.

Θέματα

Θέμα 1^ο

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 60-80 λέξεις τις θέσεις του αρθρογράφου για το πυρηνικό ατύχημα στη Φουκουσίμα. (15 μονάδες).

Θέμα 2^ο

1) Ποια άποψη εκφράζει ο αρθρογράφος στην πέμπτη παράγραφο(ο τρόπος..... φαινομένων) του κειμένου 1; Πώς συνδέεται η άποψη αυτή με τα ερωτήματα που τίθενται στην προηγούμενη παράγραφο; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες) ή **εναλλακτικά**

Η Μαίρη Σέλλευ ήταν η συγγραφέας του βιβλίου *Φρανκεστάιν ή ο Σύγχρονος Προμηθέας*, που πραγματεύεται το θέμα της δημιουργίας ενός τέρατος από τον νεαρό φοιτητή Φρανκεστάιν. Λαμβάνοντας υπόψη την πληροφορία αυτή, να σχολιάσετε τον τίτλο του άρθρου. Πώς συνδέεται ο τίτλος με το περιεχόμενο του άρθρου; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

2) Στο κείμενο 2 παρατίθενται αριθμητικά δεδομένα και στατιστικά στοιχεία που σχετίζονται με την πυρηνική ενέργεια. Ποια είναι η λειτουργία τους στο

συγκεκριμένο κείμενο; Γιατί, κατά τη γνώμη σας, η συγγραφέας ξεκινά το βιβλίο της με την παράθεση αυτών των στοιχείων; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων (10 μονάδες).

3) Στα κείμενα 1 και 2 υπάρχουν αναφορές στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Να εντοπίσετε τις αναφορές αυτές και να τις συγκρίνετε ως προς τη λειτουργία της γλώσσας και ως προς το ύφος. Ποιες διαφορές παρατηρείτε; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων (15 μονάδες).

Θέμα 3°

Στο κείμενο 3 παρουσιάζεται η αντίδραση της Σβέτα στις ανακοινώσεις για την εκκένωση του Πρίπιατ μετά το πυρηνικό ατύχημα. Με ποιο τρόπο συμβάλλουν στην ανάδειξη της αντίδρασης αυτής κειμενικά στοιχεία όπως οι εικόνες και οι αφηγηματικές επιλογές του συγγραφέα; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-200 λέξεων (15 μονάδες).

Θέμα 4°

Σε επιστολή 300-350 λέξεων περίπου με αποδέκτη το Υπουργείο ανάπτυξης και επενδύσεων, να παρουσιάσετε ως εκπρόσωποι του σχολείου σας τα επιχειρήματα με τα οποία θα προσπαθήσετε να αποτρέψετε τη δημιουργία ενός πυρηνικού εργοστασίου στην περιοχή των Βαλκανίων. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα που διαβάσατε (30 μονάδες).

2° Κριτήριο Αξιολόγησης

Τα τρία κείμενα που θα διαβάσετε αναφέρονται στο θέμα της θανατικής ποινής. Το πρώτο κείμενο είναι δημοσιογραφικό άρθρο της Τασούλας Καραϊσκάκη, αναρτημένο στην ιστοσελίδα της εφημερίδας Καθημερινή. Το δεύτερο κείμενο, που είναι ελαφρά διασκευασμένο, είναι παρουσίαση της παράστασης «12 ένορκοι» και συνέντευξη από τη σκηνοθέτρια της παράστασης Κωνσταντίνα Νικολαΐδη που δημοσιεύτηκε στο διαδικτυακό περιοδικό Crime Times. Το τρίτο κείμενο είναι απόσπασμα από τη νουβέλα της Σώτης Τριανταφύλλου, *Συγχώρεση*. Το βιβλίο, που διαδραματίζεται στον Αμερικάνικο Νότο, πραγματεύεται την δολοφονία της δεκάχρονης Στέλλας από τον Λούκας Κλίφτον και την καταδίκη του σε θάνατο. Η βασική ηρωίδα του βιβλίου είναι η μητέρα της Στέλλας, η Αντόνια Κούπερ.

Κείμενο 1

Ο φόνος ως μέσο άσκησης δικαιοσύνης, Τασούλα Καραϊσκάκη, 06.01.2007

[...]Χιλιάδες άνθρωποι εκτελούνται κάθε χρόνο (σε 68 χώρες επιβάλλεται αυτού του είδους η ποινή). Μέσα στο 2004, 3.797 άνθρωποι εκτελέστηκαν σε 25 χώρες και τουλάχιστον 7.395 καταδικάστηκαν σε θάνατο σε 64 χώρες, σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεθνούς Αμνηστίας. Το 2005, 2.148 άνθρωποι εκτελέστηκαν σε 22 χώρες και τουλάχιστον 5.186 καταδικάστηκαν σε θάνατο σε 53 χώρες. Οι περισσότερες εκτελέσεις -περίπου το 90%- γίνονται στην Κίνα. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, κάθε χρόνο στη χώρα αυτή εκτελούνται κατά την επίσημη εκδοχή 2.000-3.000 άνθρωποι, όμως ο πραγματικός αριθμός ξεπερνά τις 10.000. Λίγοι από τους εκτελεσθέντες είχαν μια δίκαιη δίκη, και η ποινή αποφασίστηκε με βάση στοιχεία που αποσπάστηκαν με βασανιστήρια.

Στην Ελλάδα η τελευταία θανατική εκτέλεση έγινε το 1973. Στα χαρτιά η θανατική ποινή έμεινε μέχρι το 1993, όταν και καταργήθηκε με εξαίρεση το έγκλημα της εσχάτης προδοσίας. Τον Νοέμβριο του 2004 η ελληνική Βουλή επικύρωσε το 13ο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου, καταργώντας τη θανατική ποινή για όλα ανεξαιρέτως τα εγκλήματα.

Η θανατική ποινή είναι ένας αληθινός παραλογισμός. Το κράτος σκοτώνει κάποιον επειδή σκότωσε, για να διδάξει ότι δεν πρέπει να σκοτώνουμε, αφού η ανθρώπινη ζωή αποτελεί υπέρτατη αξία. Η θανατική ποινή είναι ασυμβίβαστη με τη φύση της δημοκρατικής πολιτείας. Επιβάλλεται όταν το κράτος θέλει να επιδείξει με τον πιο δραστικό τρόπο τη δύναμή του, το «δικαίωμά» του να ξεπερνά ηθικούς ενδοιασμούς, ανθρωπιστικά αιτήματα, παραδόσεις.

Η θανατική ποινή δεν μπορεί να χρησιμοποιείται κατά του εγκλήματος γιατί είναι έγκλημα η ίδια. Ενώ πουθενά δεν έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί αποτελεσματικό μέσο για την καταστολή του εγκλήματος. Η θανατική ποινή είναι απόλυτη. Είναι η μόνη ποινή που μετά την εκτέλεσή της δεν μπορεί να ανακληθεί ή να μετατραπεί.

Τα στατιστικά στοιχεία φανερώνουν μια ακόμη διάστασή της: Τη ρατσιστική. Ενώ μαύροι και λευκοί πέφτουν θύματα βίαιων εγκλημάτων στο ίδιο ποσοστό, το 82% των ανθρώπων που εκτελέστηκαν από το 1977 είχαν καταδικαστεί για φόνο λευκών. Οι μαύροι αποτελούν το 12% του πληθυσμού των ΗΠΑ αλλά το 42% των θανατοποινιτών, ενώ το δικαστικό σύστημα που τους δίκασε και τους καταδίκασε παραμένει στο μέγιστο μέρος του λευκό. Είναι άλλωστε γνωστό ότι η αποτροπή ή

επιβολή της θανατικής ποινής σε κάποιον εγκληματία είναι συνάρτηση της κοινωνικής και οικονομικής του θέσης. Το αν θα καταδικαστεί κάποιος σε θάνατο ή όχι, συχνά εξαρτάται από τον δικηγόρο του και όχι από το έγκλημα που έχει διαπράξει. Ο Μάικλ Μέλο, δικηγόρος θανατοποινιτών για 14 χρόνια στη Φλόριντα, στο βιβλίο του «Dead wrong» αναφέρει ότι «η θανατική ποινή είναι σαν έναν κλήρο, αλλά νοθευμένο κλήρο. Το αποτέλεσμα του επηρεάζεται από ζητήματα πολιτικής, τάξης, φυλής, γεωγραφίας, και το πιο σημαντικό, από την ποιότητα και τις πηγές του δικηγόρου υπεράσπισης στη δίκη».

Η θανατική ποινή αποτελεί υπέρβαση των ανθρωπίνων ορίων. Και όμως. Αποκεφαλισμός, καύση στην πυρά, απαγχονισμός, θάλαμος αερίων, τουφεκισμός, ηλεκτρική καρέκλα, δηλητηριώδης ένεση, η επινοητικότητα των ανθρώπων είναι ανεξάντλητη όταν πρόκειται να εξοντώσουν τον συνάνθρωπό τους.

Στην «Ισπανική Διαθήκη» ο Αρθουρ Κέσλερ, ο οποίος κατά τον ισπανικό εμφύλιο είχε καταδικαστεί σε θάνατο στη Μαλάγκα, γράφει: «Το ικρίωμα⁷ δεν είναι μονάχα μια μηχανή θανάτου. Είναι και το πιο παλιό και αισχρό σύμβολο της τάσης του ανθρώπινου να θέλει την ίδια την ηθική καταστροφή του».

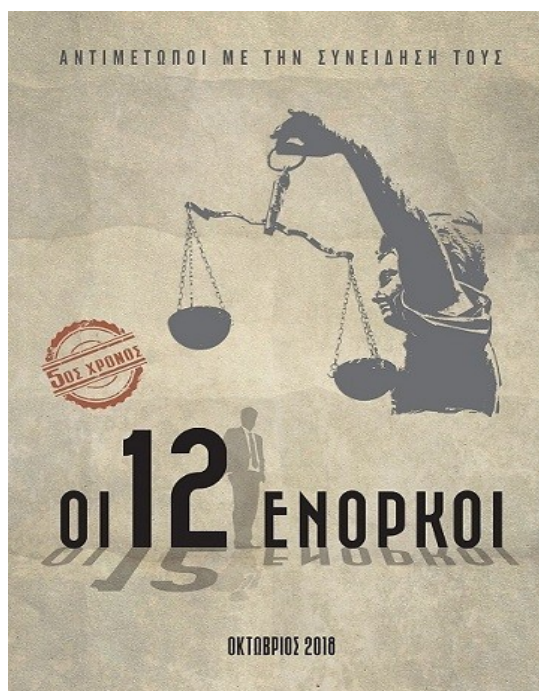
<https://www.kathimerini.gr/703978/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/o-fonos-ws-meso-askhshs-dikaioynhs>

Κείμενο 2

Ο ιδανικός Άνθρωπος μέσα απ' τους "12 Ενόρκους", Κωνσταντίνα Νικολαΐδη, Οκτώβριος 2017(Διασκευή)

Η Κωνσταντίνα Νικολαΐδη, μεταξύ άλλων, σκηνοθετεί την επιτυχημένη παράσταση "12 Ένορκοι" που συνεχίζεται για 4η χρονιά στο θέατρο Αλκμήνη. Πρωτότυπο κείμενο του Reginald Rose, που αποτέλεσε επίσης και το κινηματογραφικό ντεμπούτο του Sidney Lumet. Η θεμελιώδης αρχή του Ποινικού Δικαίου και ο βασικός κορμός σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας αποτελούν τον κεντρικό θεματικό άξονα του έργου. Εν αμφιβολία υπέρ του κατηγορουμένου. Η υπόθεση είναι η εξής: Βρισκόμαστε στη Νέα Υόρκη το 1957. Ένα αλλοδαπό αγόρι 16 ετών κατηγορείται για τον φόνο του πατέρα του και οι 12 ένορκοι πρέπει να αποφασίσουν για την καταδίκη ή την αθώωσή του.

Γιατί, όμως, ύστερα από 60 χρόνια οι 12 ένορκοι συνεχίζουν να παίζονται ακάθεκτοι; Η σκηνοθέτρια μας απαντά: *"Είναι άκρως διαχρονικό και αυτό δεν ξέρω αν το λες «ευτυχώς». Τα ίδια θέματα απασχολούν και σήμερα την κοινωνία και τον άνθρωπο. Είναι και ο Ηθικός Νόμος που κάνει παιχνίδι σ' αυτό το έργο, όπως και σε άλλα έργα που*

⁷ Ξύλινο βάθρο για την εκτέλεση θανατικής καταδίκης με απαγχονισμό ή αποκεφαλισμό.

ονομάζουμε διαχρονικά. Ο Ηθικός Νόμος είναι ουσιαστικά αυτό που καλείται να κάνει ο Άνθρωπος ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου. Το να φερθεί σαν Άνθρωπος. Με συνείδηση και Αγάπη. Αυτό καλούνται να κάνουν οι 12 ένορκοι κλειδωμένοι σ' ένα μικρό δωμάτιο. Καλούνται να σκεφτούν, να αναλογιστούν, να έρθουν αντιμέτωποι με τα προσωπικά τους προβλήματα και τις προκαταλήψεις της εποχής και κάθε εποχής και να αποφασίσουν να δώσουν μια δεύτερη ευκαιρία στον συνάνθρωπό τους. Αυτό, δηλαδή, που καλείται να κάνει ο Άνθρωπος παντού και πάντα. Να σταματήσει να κατακρίνει και να καταδικάζει και να ξεκινήσει να συγχωρεί, τον εαυτό του και τους γύρω του. Και να Αγαπά...", μας αναφέρει η κυρία Νικολαΐδη.

Η κλιμακωτή δράση χωρίζεται σε συνεχείς (νέες) ψηφοφορίες, όπου οι ένορκοι, ο ένας μετά τον άλλο, αλλάζουν τη γνώμη τους. Τα επιχειρήματα δίνουν και παίρνουν, η απόγνωση κορυφώνεται και η αμφιβολία διαχέεται όλο και περισσότερο στην ατμόσφαιρα. Τα δευτερεύοντα ζητήματα που τίγονται δεν παύουν να είναι ακανθώδη: προκατάληψη κατά των μεταναστών, πατριαρχικά πρότυπα οικογενειών και αυταρχισμός είναι μερικά από αυτά με κορωνίδα τους την ανάγκη ύπαρξης ή μη της θανατικής ποινής ακόμη και στις μέρες μας. Ένα ακόμη ερώτημα θα μπορούσε να 'ναι και το αν πραγματικά χρειάζονται οι ένορκοι ή αν θα εξασφαλιζόταν μια δικαιότερη δικαστική απόφαση αν αποφάσιζαν μόνο δικαστές, άτομα δηλαδή με νομικές γνώσεις. Την απάντηση μας τη δίνει το ίδιο το έργο: Αν ο συνήγορος υπεράσπισης υποπέσει σε κάποιο σφάλμα και η έδρα δεν είναι αρκούντως προσεκτική, τότε η νομική βασιμότητα των ισχυρισμών συντρίβεται στη στιγμή. Το σώμα των ενόρκων, από την άλλη, αντιπροσωπεύει την κοινή πείρα, τους απλούς πολίτες, οι οποίοι, αν και χωλαίνουν σε νομικό επίπεδο, εντούτοις είναι περισσότερο "τσαλακωμένοι" μέσα στην και από την κοινωνία. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο μπορούν να καταλάβουν ευκολότερα τα κίνητρα και την ψυχосύνθεση του εκάστοτε κατηγορούμενου.

Αρκεί ένα "όχι" μπροστά στα αδηφάγα "ναι", για να κάνει την ανατροπή; Μπορεί μια φωνή να ανατρέψει μια ήδη προειλημμένη απόφαση; Η δύναμη της μειοψηφίας, όταν καταλαγιάζει η αντάρα από το συνονθύλευμα των φωνών των δημοκρατών συμπολιτών, ίσως τελικά και να μην αντιπροσωπεύει τον αρχικό μειοψηφικό αριθμό. Το δικαίωμα ακρόασης, όταν παίζονται ανθρώπινες ζωές, πρέπει να δίνεται σε κάθε άνθρωπο, ανεξαρτήτως των καταβολών του ή των πολιτικών/προσωπικών του προσανατολισμών.

<http://www.crimetimes.gr/>

Κείμενο 3

Την επομένη, η Λώρεν διάβασε στην εφημερίδα για την εκτέλεση: «Πέθανε έντεκα λεπτά μετά την ένεση», είπε. «Έντεκα λεπτά», επανέλαβα σαν χαζή. «Έντεκα λεπτά». Η Λώρεν⁸ με πλησίασε και μ' αγκάλιασε· μείναμε για λίγη ώρα έτσι αγκαλιασμένες, κι εμένα μ' έπιασε τρέμουλο. Έπειτα, μου πέρασε.

Ο κύριος Άνταμσον⁹ παρακολούθησε την εκτέλεση μέσ' απ' το τζάμι· ύστερα, είπε σ' έναν δημοσιογράφο πως ήμασταν τυχεροί γιατί δεν περιμέναμε δέκα-δεκαπέντε χρόνια για να πάρουμε πίσω το αίμα των παιδιών μας. Ο Κλίφτον έφυγε, με τη

⁸ Αδελφή της ηρωίδας του βιβλίου, Αντόνια Κούπερ.

⁹ Η κόρη του κυρίου Άνταμσον δολοφονήθηκε επίσης από τον Λούκας Κλίφτον.

Αλεξάνδρα Γερακίνη, ΠΕ02, 6^ο Γυμνάσιο Καβάλας, alexgger@gmail.com

θέληση του νωρίς. *Το αίμα των παιδιών μας;* Μα δεν το πήραμε πίσω! Δεν το πήραμε! Δεν κατηγορώ τον κύριο Άνταμσον, ούτε για μια στιγμή δεν τον κατηγορήσα: μονάχα που εγώ δεν θ' άντεχα εκείνα τα έντεκα λεπτά, αυτό είναι' όλο.

Όχι, δεν είναι' αυτό όλο: από μέσα μου σκεφτόμουν πως δεν ισοφαρίσαμε, πως τίποτα καλό δεν έγινε, πως τα παιδιά μας είναι νεκρά και πως κάθε μέρα καινούργιοι δολοφόνοι γεννιούνται και γίνονται' πως η εκτέλεση του Κλίφτον πρόσθεσε ένα ακόμα πτώμα στη ζωή μας. Αυτά σκεφτόμουν, αλλά τα κρατούσα για τον εαυτό μου' και τα κρατάω ακόμα.

Τριανταφύλλου Σώτη, *Συγχώρεση*, Εκδόσεις Πατάκη, 2005, σελ. 118-119.

Θέματα

Θέμα 1°

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 60-80 λέξεις τα επιχειρήματα με τα οποία η αρθρογράφος απορρίπτει τη θανατική ποινή ως μέσο άσκησης δικαιοσύνης(15 μονάδες).

Θέμα 2°

1)Στο κείμενο 1, η αρθρογράφος επικαλείται τις απόψεις του Μάικλ Μέλο και του Αρθουρ Κέσλερ. Πώς συνδέονται οι απόψεις αυτές με τις θέσεις της αρθρογράφου και με ποιο τρόπο η επίκληση τους ενισχύει την επιχειρηματολογία της; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων(10 μονάδες).

2)Το κείμενο 2 που παρουσιάζει την παράσταση «Οι 12 ένορκοι» συνοδεύεται από την αφίσα της παράστασης του 2018. Με ποιον τρόπο συνομιλούν το κείμενο με την εικόνα; Πιστεύετε ότι η εικόνα ενισχύει το μήνυμα του κειμένου; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

3)Τα κείμενα 1(δημοσιογραφικό άρθρο) και 2(συνέντευξη) συνδιαλέγονται. Να εντοπίσετε τις διαστάσεις της θανατικής ποινής που θίγουν και τα δύο κείμενα. Συμφωνούν ή διαφωνούν ως προς αυτές τις διαστάσεις; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

Θέμα 3°

Να παρουσιάσετε τον χαρακτήρα της Αντόνια, αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου. Ποιες αφηγηματικές επιλογές και ποιοι εκφραστικοί τρόποι αναδεικνύουν τον χαρακτήρα της; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-200 λέξεων(15 μονάδες) ή **εναλλακτικά**

Η Αντόνια θεωρεί ότι η εκτέλεση του ανθρώπου που δολοφόνησε την κόρη της δε συμβάλλει στην αποκατάσταση της ηθικής τάξης. Πώς κρίνετε την άποψη της; Να γράψετε ένα σχόλιο 100-200 λέξεων(15 μονάδες).

Θέμα 4°

Αποφασίζετε, ως σχολείο, να συνδράμετε την εκστρατεία της Διεθνούς Αμνηστίας για κατάργηση της θανατικής ποινής σε παγκόσμιο επίπεδο και γράφετε ένα άρθρο(300-350 λέξεις) στο οποίο εκφράζετε τους λόγους για τους οποίους η θανατική ποινή δεν μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό μέσο για την καταστολή του εγκλήματος. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα που διαβάσατε(30 μονάδες).

3° Κριτήριο αξιολόγησης

Τα τρία κείμενα που θα διαβάσετε αναφέρονται στο θέμα της παγκοσμιοποίησης . Το πρώτο κείμενο είναι δημοσιογραφικό άρθρο του Αντόνιο Γκουτιέρες, γενικού γραμματέα του Ο.Η.Ε, αναρτημένο στην ιστοσελίδα της εφημερίδας Καθημερινή. Το δεύτερο κείμενο, που είναι ελαφρώς διασκευασμένο, είναι απόσπασμα από το βιβλίο *Τέχνη και Παγκοσμιοποίηση* της Άντζελας Δημητρακάκη, καθηγήτριας της θεωρίας σύγχρονης τέχνης στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου και συγγραφέως. Το τρίτο κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Μιχάλη Μιχαηλίδη, *Οι επόπτες*. Το βιβλίο, που διαδραματίζεται στον Ευρωπαϊκό Βορρά, πραγματεύεται το θέμα της παγκοσμιοποίησης, της κατασκευής υπερεθνικών έργων, της ανάπτυξης και της προσέγγισης των ευρωπαϊκών λαών μέσα από τη δημιουργία της καλωδιωτής γέφυρας Έρεσουντ που κατασκευάστηκε το 2000 και ενώνει σήμερα την Κοπεγχάγη, πρωτεύουσά της Δανίας και μια υποβαθμισμένη πόλη της Σουηδίας, το Μάλμε.

Κείμενο 1

ANTONIO ΓΚΟΥΤΙΕΡΕΣ*, **Για μια παγκοσμιοποίηση χωρίς αποκλεισμούς**, 16.06.2018

Πριν από τρία χρόνια, οι παγκόσμιοι ηγέτες ενέκριναν ομόφωνα την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Για τη διαπραγμάτευση του πλαισίου για ένα καλύτερο μέλλον, και των 17 στόχων για την αειφόρο ανάπτυξη, χρειάστηκαν τρία χρόνια, εκατοντάδες συναντήσεις, χιλιάδες έγγραφα και εκατομμύρια άνθρωποι. Αυτό ήταν το εύκολο κομμάτι. Το δύσκολο κομμάτι βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη: πρέπει να κάνουμε αυτό το σχέδιο πραγματικότητα. Οι στόχοι εγκρίθηκαν με δικαιολογημένο ενθουσιασμό. Καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα, από την ενέργεια έως την εκπαίδευση και από την αστικοποίηση έως την καινοτομία, προσφέρουν έναν ολιστικό χάρτη πορείας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του κόσμου. Στο τρίτο πλέον έτος της εφαρμογής τους, η δυναμική βρίσκεται ακόμη με το μέρος μας. Πολλές χώρες ευθυγραμμίζουν τις πολιτικές και τους προϋπολογισμούς τους με τους στόχους. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις επενδύουν σε νέες τεχνολογίες, ανοίγοντας νέες αγορές και οικοδομώντας μια βιώσιμη οικονομία του 21ου αιώνα, χωρίς αποκλεισμούς. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών βασίζονται στους παγκόσμιους στόχους για να προωθήσουν σημαντικές τοπικές αλλαγές.

Ταυτόχρονα, ωστόσο, η πρόοδος είναι πολύ αργή για την επίτευξη των στόχων μέχρι το 2030. Οι ένοπλες συγκρούσεις και οι ανθρωπιστικές κρίσεις του κόσμου μάς αποπροσανατολίζουν. Η δράση σε τρεις συγκεκριμένους τομείς είναι ιδιαίτερα επείγουσα.

Ο πρώτος είναι η κλιματική αλλαγή. Τα εννέα πιο θερμά χρόνια της υφηλίου έχουν όλα σημειωθεί από το 2005 και έπειτα. Πέρυσι, το ποσό των καταστροφών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή έφτασε το νέο ρεκόρ των 320 δις. δολ. Χρειαζόμαστε μεγαλύτερη φιλοδοξία στις δράσεις μας, συμπεριλαμβανομένης και της μείωσης των εκπομπών ρύπανσης κατά 25% μέχρι το 2020.

Δεύτερον, όπως και οι παγκόσμιες θερμοκρασίες, έτσι και η ανισότητα συνεχίζει να αυξάνεται. Η παγκοσμιοποίηση έχει φέρει αξιοσημείωτα πλεονεκτήματα – αυξημένο πλούτο, μια ισχυρή παγκόσμια μεσαία τάξη, σημαντική μείωση της φτώχειας. Ωστόσο, πάνω από 800 εκατ. άνθρωποι εξακολουθούν να ζουν σε

συνθήκες ακραίας φτώχειας. Και πολλοί άνθρωποι, τομείς και περιφέρειες αισθάνονται ότι μένουν πίσω, ανίκανοι να συμμετάσχουν στην ορατή ευημερία της παγκοσμιοποίησης. Αυτό, με τη σειρά του, υπονομεύει την κοινωνική συνοχή και αυξάνει την ελκυστικότητα των λαϊκιστών και των ξενόφοβων.

Τρίτον, δεν θα καταπολεμήσουμε την ανισότητα και την κλιματική αλλαγή, ούτε θα επιτύχουμε κανέναν από τους κοινούς στόχους μας, χωρίς να ενδυναμώσουμε τις γυναίκες και τα κορίτσια του κόσμου. Οι διακρίσεις λόγω φύλου επιμένουν. Η αντιπροσώπευση στην πολιτική ζωή και στον επιχειρηματικό κόσμο αυξάνεται, αλλά με αργό ρυθμό. Μέσα στα ίδια τους τα νοικοκυριά, οι γυναικείες φωνές συχνά καταπνίγονται.

Σήμερα κιάλας, πρέπει να εξετάσουμε μακροσκοπικά τα θέματα που μας αφορούν. Η τεχνολογική καινοτομία παρέχει απαντήσεις σε πολλές πιεστικές προκλήσεις. Ωστόσο, οι εξελίξεις που αφορούν την τεχνητή νοημοσύνη, τη γενετική μηχανική και τον κυβερνοχώρο έχουν και σκοτεινές πλευρές. Θα οδηγήσουν σε αναταραχές στις αγορές εργασίας, στην παγκόσμια ασφάλεια και στην ευρύτερη κοινωνία. Πρέπει να εργαστούμε σε διάφορους τομείς και να εξασφαλίσουμε πως τα οφέλη της Τέταρτης Βιομηχανικής Επανάστασης τα απολαμβάνουν όλοι.

Οι στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι το μονοπάτι που μας οδηγεί σε ένα κόσμο δικαιότερο, πιο ειρηνικό και ευημερούντα, και σε έναν υγιή πλανήτη. Είναι επίσης μια πρόσκληση για αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο καθήκον από το να επενδύσουμε στην ευημερία των νέων. Είμαι αποφασισμένος να διασφαλίσω πως ένας αποτελεσματικός και μεταρρυθμισμένος ΟΗΕ θα καταφέρει να επιτρέψει στους ανθρώπους παντού, του σήμερα και του αύριο, να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους και να υλοποιήσουν τις προσδοκίες τους.

** Ο κ. Αντόνιο Γκουτιέρρες είναι γενικός γραμματέας του ΟΗΕ.*

<https://www.kathimerini.gr/969861/opinion/epikairothta/politikh/ar8ro-gkoytieres-gia-mia-pagkosmiopoihsh-xwris-apokleismoyis>

Κείμενο 2

Η παγκοσμιοποίηση δημιουργεί και διακινεί ευρέως(χάρη στην τεχνολογική υποδομή και την πληροφοριακή της σύσταση) τα δεδομένα της διαφοράς. Σύμφωνα με έρευνα του globalissues, που δημοσιεύτηκε το 2010, ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι πεθαίνουν από πείνα και ένα δισεκατομμύριο εξακόσια εκατομμύρια άνθρωποι ζουν χωρίς ηλεκτρισμό. Τα ηθικά ερωτήματα που προκύπτουν καταντούν αστεία: να ελπίζει κανείς ότι το αγράμματο δισεκατομμύριο είναι επίσης εκείνο που λιμοκτονεί ή θα ήταν πιο ανθρωπιστικό να ελπίζει κανείς πως άλλοι είναι οι αγράμματοι και άλλοι αυτοί που πεθαίνουν από την πείνα; Έως το 2008, όταν η παγκοσμιοποίηση εκδηλώθηκε ως παγκόσμια οικονομική κρίση, οι απόψεις για το αν η παγκοσμιοποίηση διευρύνει τις οικονομικές ανισότητες δίσταντο, συνδεόμενες συχνά με τον τρόπο συλλογής των δεδομένων αλλά και με την ερμηνεία των στατιστικών στοιχείων. Σε κάθε περίπτωση, είναι πια προφανές ότι δεν έχει επιτευχθεί μια οικονομική ομοιογένεια. Σε αντίθεση λοιπόν με επιχειρήματα που ταυτίζουν την παγκοσμιοποίηση με έναν ομοιογενή πολιτισμικό χώρο, η ύπαρξη

συντριπτικών κοινωνικών ανισοτήτων επιτρέπει την ταύτιση της παγκοσμιοποίησης με ένα ετερογενή οικονομικό χώρο. Οι εκθέσεις τέχνης, τα μουσεία και οι γκαλερί μας δίνουν μια μάζα πολιτισμικής ομοιογένειας που είναι ασήμαντη όμως μπροστά στα εκατομμύρια των ανθρώπων που εκτίθενται καθημερινά στα δεινά των οικονομικών ασυμμετριών(ελαφρώς διασκευασμένο).

Άντζελα Δημητρακάκη, *Τέχνη και παγκοσμιοποίηση*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα, 2013, σελ. 243

Κείμενο 3

«Το Σάλτχολμ¹⁰ είναι ένας βιότοπος που προστατεύεται από διεθνείς οργανισμούς», φώναζαν ακούραστα οι Δανοί οικολόγοι. «Είναι ένα παραδείσιο νησί δεκαέξι τετραγωνικών χιλιομέτρων, με ψηλές μέντες, μαύρους στρύχνους¹¹ και γαλάζιες ίριδες. Είναι ένα νησί που λειτουργεί ως καλοκαιρινό σπίτι για επτά χιλιάδες χήνες, τέσσερις χιλιάδες κύκνους, δέκα χιλιάδες πάπιες και δεκαπέντε χιλιάδες πουπουλόπαπιες. Είναι ένα νησί που έχει φυσικές αλυκές με αχιβάδες, μύδια, κάβουρες και σαλιγκάρια. Έτσι, αν γεμίσετε τη γειτονιά του Σάλτχολμ με εργοτάξια, θα γεμίσετε τα νερά των ακτών του με απόβλητα, θα καταστρέψετε την τροφή των πουλιών και θα διαλύσετε ένα πολύτιμο οικοσύστημα».

Ακόμη πιο δυνατά φώναζαν οι Σουηδοί οικολόγοι. «Ο πορθμός είναι στενός και έχει αμελητέες παλίρροιες», έλεγαν. «Με τη γέφυρα σας και με οτιδήποτε άλλο έχετε στο τρελό πρόγραμμα σας θα μειώσετε τις ανταλλαγές νερού ανάμεσα στην Βόρεια Θάλασσα και στη Βαλτική Θάλασσα. Και ξέρετε τι θα καταφέρετε; Θα μειώσετε το αλάτι και το οξυγόνο της Βαλτικής και θα αφανίσετε όλα τα ψάρια της. Θα αδειάσετε τη Βαλτική από λαβράκια, μπακαλιάρους, χέλια, κοκοβιούς, πέρκες ζαργάνες, λούτσους και σαρδέλες».

Με όλο τους το πάθος αντιδρούσαν και οι Σουηδοί ακροδεξιοί. «Είστε ψεύτες», έλεγαν. «Δε θα πάρετε δάνεια για να χρηματοδοτήσετε τη γέφυρα και δε θα τη ξοφλήσετε με τα έσοδα από τα διόδια. Για να προχωρήσετε τις εργασίες, θα μας ταράξετε στους φόρους. Θα μας πιείτε για ακόμη μια φορά το αίμα και στο τέλος θα μας δώσετε ένα άχρηστο κατασκεύασμα που δε θα λύσει το πρόβλημα της ανεργίας του Μάλμε. Καλύτερα να βρείτε τρόπους για να πείσετε τους ξένους εφοπλιστές να φτιάχνουν πλοία στο Μάλμε και να μην τρέχουν στα ναυπηγεία της Νοτιοανατολικής Ασίας. Καλύτερα να βρείτε τρόπους για να εμποδίσετε τους τριτοκοσμικούς κουρελήδες να μεταναστεύουν στο Μάλμε».

Φυσικά διαμαρτύρονταν επίσης οι Δανοί και οι Σουηδοί αριστεριστές. «Έχετε κάνει μια καταστροφική επιλογή», έλεγαν. «Θέλετε να ενώσετε την Κοπεγχάγη με το Μάλμε και να φτιάξετε τη μεγαλύτερη πόλη της Σκανδιναβίας. Για να πείσετε τους κεφαλαιούχους να κάνουν νέες επενδύσεις, υπόσχεστε έναν ενιαίο αστικό και οικονομικό χώρο. Σαν να ζούμε ακόμη στο 1960, ονειρεύεστε μια αχανή μοντερνιστική ουτοπία από ατσάλι, τσιμέντο και άσφαλτο. Όμως οι αγαπημένοι σας

¹⁰ Νησάκι της Βαλτικής θάλασσας που ανήκει στη Δανία.

¹¹ Πωώδες και δηλητηριώδες φυτό.

επενδυτές δε θα ρίξουν ούτε δεκάρα στην παραγωγική οικονομία. Αντίθετα, όπως συνηθίζουν, θα προτιμήσουν να κάνουν βρόμικα παιχνίδια με τα ακίνητα και τις μετοχές. Κι εμείς, οι κοινοί θνητοί θα καταλήξουμε να ζούμε σε μια τερατούπολη αμερικανικού τύπου, γεμάτη ανέργους και εξαθλιωμένους».

Μιχάλης Μιχαηλίδης, *Οι επόπτες*, Νεφέλη, Αθήνα, 2016, σελ. 38-40.

Θέματα

Θέμα 1°

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 80-100 λέξεις τις δράσεις που προτείνει ο αρθρογράφος προκειμένου να επιτευχθεί η ατζέντα για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο(15 μονάδες).

Θέμα 2°

1)Ο αρθρογράφος είναι ο Αντόνιο Γκουτιέρρες, ο γενικός γραμματέας του Ο.Η.Ε. Πώς επηρεάζει το γεγονός αυτό τις απόψεις που διατυπώνει; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων (10 μονάδες).

2) Στο κείμενο 1 γίνεται συχνή χρήση του α' προσώπου καθώς και των εκφράσεων που δηλώνουν πρόθεση και υποχρέωση. Να ερμηνεύσετε τις επιλογές αυτές, λαμβάνοντας υπόψη το είδος του κειμένου και τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε. Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

3)Οι συντάκτες των Κειμένων 1 και 2 εκφράζουν μια κοινή διαπίστωση που αποδίδεται όμως με διαφορετικό ύφος. Ποια είναι η διαπίστωση αυτή και ποια η διαφορά ως προς το ύφος; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

Θέμα 3°

Ποιος είναι για σας ο κεντρικός προβληματισμός που θίγεται στο κείμενο 3, που πραγματεύεται το θέμα της ένωσης δύο ευρωπαϊκών χωρών με μία γέφυρα; Μέσα από ποιες αφηγηματικές επιλογές αναδεικνύεται; Γράψτε ένα σχόλιο περίπου 150 λέξεων. (15 μονάδες).

Θέμα 4°

Στο Κείμενο 1, ο γενικός γραμματέας του Ο.Η.Ε. Αντόνιο Γκουτιέρρες κάνει λόγο για μια παγκοσμιοποίηση που θα έχει ως βασικούς στόχους την αειφόρο ανάπτυξη και την εξάλειψη των ανισοτήτων. Πιστεύετε ότι η πρόταση του είναι εφικτή; Να παρουσιάσετε τεκμηριωμένα την προσωπική σας άποψη σε ένα άρθρο 300-350 λέξεων που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα που διαβάσατε(30 μονάδες).

4° Κριτήριο Αξιολόγησης

Τα κείμενα που θα διαβάσετε αναφέρονται στο προσφυγικό ζήτημα. Το πρώτο κείμενο είναι απόσπασμα από δημοσιογραφικό άρθρο του Παντελή Μπουκάλα, αναρτημένο στην ιστοσελίδα της εφημερίδας Καθημερινή. Το δεύτερο κείμενο είναι ένα σκίτσο(2015) του Βούλγαρου σκιτσογράφου Joncho Savon που εμπνέεται από την Γκουέρνικα του Πικάσο και το τρίτο κείμενο είναι απόσπασμα από το βιβλίο του Παναγιώτη Ρίζου *Ικετηρία*, μία συλλογή διηγημάτων που πραγματεύονται το θέμα των προσφύγων τον 21° αιώνα.

Κείμενο 1

Το μοιρολόι της φώκιας στο Αιγαίο, Παντελής Μπουκάλας, 06.12.2015

Και της στρουθοκαμήλου το φέρσιμο και του κροκόδειλου επίσης μπορούμε να φέρουμε στο μυαλό μας, όσο προσπαθούμε να βρούμε νόημα στη συμπεριφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στους πρόσφυγες που δραπετεύουν από την τζιχαντική κόλαση. Αλλά και στη στάση των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ρωσίας και της Τουρκίας, των κύριων παικτών στην περιοχή, που ανταγωνίζονται στο άθλιο άθλημα του φαρισαϊσμού, ενώ πρώτιστος στόχος τους παραμένει η απόσπαση γεωστρατηγικών και οικονομικών κερδών. Έχωναν το κεφάλι τους στην άμμο για πολύ καιρό, για να μη βλέπουν τα προσφυγικά κύματα, που δεν τα προκάλεσαν βέβαια οι άνεμοι, αλλά οι πόλεμοι, στην έναρξη των οποίων και στη συνέχισή τους έχουν βάλει καθοριστικά το χέρι τους όλοι τους. Κι όταν άρχισαν να παραδέχονται ότι βλέπουν τους θαλασσοπνιγμένους του Αιγαίου, της Μεσογείου όλης, που κατακάλυπταν πια την τηλεθόνη, βάλθηκαν να συσκέπτονται, να δηλώνουν συμπόνια, να κλαίνε. Και, κρυφά, να μετρούν πιθανά κέρδη και ζημιές.

Άλλου ζωντανού εντούτοις η συμπεριφορά, θαλάσσιου και όχι χερσαίου, απεικονίζει καθαρότατα τη στάση των Μεγάλων: της φώκιας. Θα εξηγήσω το γιατί. Το «Μοιρολόι της φώκιας» είναι ένα από πιο γνωστά και τα πιο φαρμακωμένα διηγήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Το κατοικεί «ο χάρος ο αχόρταστος» από την πρώτη σελίδα έως την τελευταία[...]

Η Ακριβούλα που μοιρολογεί η φώκια, η εννιάχρονη εγγονή της γρια-Λούκαινας, μαθαίνει πως η γιαγιά της έχει πάει στο γιαλό να πλύνει και ξεκινάει κρυφά να τη βρει, «διά να παίξη ολίγον εις τα κύματα». Αργοπώρησε όμως ακούγοντας μαγεμένη το «φαιδρόν ποιμενικόν άσμα» που έπαιζε με τον αυλό του ένας νεαρός βοσκός, και, μες στη νύχτα πια, λάθεψε στη δική της κάθοδο προς τη θάλασσα (προς τον Αδη, τελικά), «εγλίστρησε κ' έπεσε, μπλουμ! εις το κύμα. Ήταν τόσον βαθύ όσον και ο βράχος υψηλός. Δύο οργυιές ως έγγιστα». Κι η φώκια; «Μία φώκη, βόσκουσα εκεί πλησίον, εις τα βαθιά νερά, ήκουσεν ίσως το σιγανόν μυρολόγι της γριάς, εθέλχθη από τον θορυβώδη αυλόν τού μικρού βοσκού, και ήλθε παραέξω, εις τα ρηγά, κ' ετέρπεπο εις τον ήχον, κ' ελκνίζετο εις τα κύματα». Βρήκε έτσι «το μικρόν πνιγμένον σώμα της πτωχής Ακριβούλας, και ήρχισε να το περιτριγυρίζη και να το μυρολογά, πριν αρχίση το εσπερινόν δείπνον της».

Ακριβούλες, εννιάχρονες, πεντάχρονες, δεκάχρονες, είναι όλα τα παιδιά του βαριά αναγκεμένου κόσμου, από την Ασία και την Αφρική, τη Συρία, το Ιράκ, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, τη Νιγηρία, την Ερυθραία, που βλέπουν και τη δική τους έξοδο στη

θάλασσα να μετατρέπεται σε κάθοδο στον Άδη· θεοί ν' ανοίγουν δρόμο μες στα νερά της θάλασσας δεν σώζονται πια. Στοιβαγμένοι οι πρόσφυγες σε παλιόβαρκες, σωστά ακάτια του Χάροντα, από τους ανελέητους πλιατσικολόγους της ανθρώπινης δυστυχίας (ύαινες πες και όρνια, για να μη μείνουν απέξω κι αυτά τα είδη του ζωικού βασιλείου), λαθεύουν στον δρόμο τους μες στη νύχτα, τσακίζονται στα βράχια, πνίγονται. Αλλά η παραλληλία δεν τελειώνει εδώ.

Πόσο βαριά είναι η φράση του Παπαδιαμάντη για τη φώκια που μοιρολογάει την Ακριβούλα «πριν αρχίση το εσπερινόν δείπνον της» δεν το κατάλαβα όταν την πρωτοδιάβασα. Δεν ήθελα και να πιστέψω την υποψία μου. Το κλειδί της φράσης, δηλητήριο σκέτο, μου το έδωσε αργότερα ένα απόσπασμα από τα «Απομνηνομεύματα» του Στρατηγού Μακρυγιάννη, ανεξίτηλο έκτοτε. Το παραθέτω: «Η καημένη η πατρίδα αμαρτίες οπού 'χε και γύρευε να την λευτερώσουμε εμείς οι ανθρωποφάγοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί! Κι έχομε αρετή να λευτερώσουμε πατρίδα εμείς κι αυτείνιοι οπού μας κυβερνούν; [...] Κλαίγει ο Κωλέτης και οι άλλοι κυβερνήται μας τον χαμόν του Αλέξη και Παλάσκα σαν την φώκια, οπού κλαίγει τον πνιμένον όσο οπού σαπίζει και κάθεται και τον τρώγει. Έτσι θα φάνε κι εμάς τους δυστυχείς».

Έτσι έφαγε η φώκια του Παπαδιαμάντη την Ακριβούλα, αφού πρώτα τη μοιρολόγησε. Έτσι ψευτομοιρολογούν σε Βρυξέλλες, Βερολίνα, Νέες Υόρκες, Λονδίνα, Μόσχες, Αγκυρες κ.ο.κ. Αφήνουν τα κοπάδια –έτσι τα βλέπουν– να πέφτουν θύματα μιας άγριας εκμετάλλευσης, να πνίγονται, να σαπίζουν, χειμώνα καιρό πια, περιμένοντας μέρες και μέρες μπροστά σε φράχτες και τείχη. Ασκούν εις βάρος τους μια τερατώδη μαζική ευγονική: όσοι αντέξουν, αυτοί θα βρουν τον παράδεισο των ψευδαισθήσεών τους. Τουλάχιστον οι φώκιες δεν λένε πως έχουν υψηλές αρχές και ιδεώδη. Αν το 'λεγαν, όλο και κάποιος εντριβής γέρων θα μας το είχε μεταφράσει.

Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/840792/opinion/epikairothta/politikh/to-moiroloi-ths-fwkias-sto-aigaio>

Κείμενο 2

Η Γκουέρνικα του Αιγαίου, Joncho Savon, Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Aegean_Guernica.jpg

Κείμενο 3

Την είχε αφήσει γυρτή, φοβήθηκε τον παλιόκαιρο, αλλιώς θα την άφηνε ορθάνοιχτη, την πόρτα του μικρού ναού της Παναγιάς της Γοργόνας πάνω στο βράχο, σχεδόν μέσα στη θάλασσα. Είχε ανάψει και τα καντήλια όλα να φέγγει, να βλέπουν οι άλλοι το φως, να παίρνουν κουράγιο, να βάζουν πορεία. Το ρεύμα είχε κοπεί από νωρίς εκείνη τη μέρα απ' τις αστραπές και τον παλιόκαιρο. Ήξερε, εκείνη η νύχτα θα ήταν δύσκολη, άνεμος και βροχή. Τρεις τέσσερις πλαστικές καρέκλες του καφενείου του Λέκκα, που ξεχάστηκαν έξω, χτυπιόντουσαν με μανία πάνω στους τοίχους και πάνω στον κορμό της γέρινης ελιάς της πλατείας, ανυπεράσπιστες.

Είχε αφήσει και μέσα απ' το παγκάρι καμιά δεκαριά κουβέρτες, μάλλινες, ό,τι βρήκε στην αδελφής του και ό,τι είχε η παπαδιά, και νερό, τσάι ζεστό σε τέσσερα θερμός, πλαστικά κι ένα μπουκάλι οινόπνευμα να κάνουν καμιά εντριβή να συνέλθουν.

Ήξερε ότι θα 'ρχόντουσαν, μπορεί να έπεφταν κατά δω με τέτοιο καιρό, αν γλίσωναν, θα τους ξέβραζαν τα ρεύματα δίπλα στον βράχο της εκκλησίας, κι αν κατάφερναν να σκαρφαλώσουν απ' τα βράχια, θα έπεφταν μπροστά σχεδόν στην πόρτα, στο υπέρθυρο του ναού, σαν ικέτες από παλιά. Ο ναός έπρεπε να είναι ανοιχτός, το 'πε και στον επίτροπο τον μπαρμπά-Μιχάλη τον Λαδίκη. Θα την αφήσω ανοιχτή την πόρτα του, είπε, είναι κακός ο καιρός, μη χαθεί κανείς, μη φοβηθεί απ' το νερό, να μπει μέσα, να βρει μια πόρτα ανοιχτή να γλιτώσει, ποιος να κυκλοφορήσει τέτοια ώρα, παπά μου, δεν ξέρεις, ας την αφήσουμε ανοιχτή, μην την κλείσεις, ας μπει λίγο νερό, δεν θα πειράξει, ήξερε ότι θα 'ρθουν, απλώς του 'φερνε αντιρρήσεις για την κουβέντα.

Το βράδυ δεν κοιμήθηκε, στριφογύρναγε στο στρώμα κι ανησυχούσε την παπαδιά, μήπως ήταν απ' τη δύσπνοια που τον ταλαιπωρούσε χρόνια, να φέρει το Aerolin, να βάλει τα επιρρίνια με το οξυγόνο, δεν έχω τίποτα, το φαΐ το βράδυ θα μου 'πεσε βαρύ, κοιμήσου. Στο τέλος στάθηκε ακίνητος για να κοιμηθεί κι εκείνη, τι έφταιγε όλη μέρα κάθε μέρα τόσα χρόνια να τον υπηρετεί και να τον κουμανταράει.

Ακόμη δεν είχε φέξει, σηκώθηκε, πλύθηκε, φόρεσε τα χοντρά μυωπικά γυαλιά, έβαλε το καλυμμαύχι του, φόρεσε και τη χοντρή του πατατούκα, έκανε να πάρει την ομπρέλα, την άφησε με τον αέρα που είχε, ο καιρός δεν έλεγε να σταματήσει, έκανε και τρεις εισπνοές από το κάθε ρουθούνι με το Aerolin, το 'βαλε στην τσέπη της πατατούκας, πήρε τον δρόμο για τον ναό. Την είδε πέρα σφηνωμένη στα βράχια, μια μαύρη πλαστική βάρκα πλημμυρισμένη με νερά, μισή στο νερό, ίσα που τη διέκρινε πεταμένα γύρω γύρω κακήν κακώς σωσίβια, ρούχα, παπούτσια και μαύρες σαμπρέλες, και στα σκαλιά είδε πάλι απομεινάρια από σωσίβια και πλαστικά μπουκάλια-ήρθαν, είπε, άνοιξε την πόρτα του ναού, τους είδε που ήταν τυλιγμένοι με τις κουβέρτες, πέντε άντρες και οκτώ γυναίκες με έξι παιδιά μαζί τους, οι γυναίκες, πίσω πίσω και οι άντρες μπροστά ένα γύρω απ' την Πύλη, έκλαιγαν, κι άλλοι είχαν κλειστά τα μάτια σαν να προσεύχονταν. Οι γυναίκες είχαν κάνει σαν ένα κύκλο γύρω από τρεις νέες κοπέλες και τις χαίδευαν και έκλαιγαν μαζί τους και τις έτριβαν τα χέρια.

Είχα βρει το τσάι, μύριζε ολόκληρη η εκκλησία, είχαν ανάψει και κεριά, στο παγκάρι βρήκε και ψιλά και ένα χαρτονόμισμα των είκοσι.

Δε μίλησε. Μπήκε μέσα στο ιερό, ετοιμάστηκε, έβγαλε το Ευαγγέλιο, το ασπάστηκε, ντύθηκε την κυριακάτικη επίσημη αμφίεση, άναψε τα καντήλια και βγήκε στην Ωραία Πύλη του Παραδείσου να λειτουργήσει για το κατευόδιο των ψυχών.

Πάντων ημών, νυν και αεί...

Παναγιώτης Ρίζος, *Ικετηρία*, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2016, σελ. 77-80.

Θέματα

Θέμα 1^ο

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 80-100 λέξεις τα βασικά σημεία κριτικής που ασκεί ο αρθρογράφος στην πολιτική που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση στο προσφυγικό ζήτημα (15 μονάδες).

Θέμα 2^ο

1) Στο κείμενο 1 ο αρθρογράφος αξιοποιεί αποσπάσματα από το διήγημα του Α. Παπαδιαμάντη «Το μοιρολόγι της φώκιας». Ποια είναι η λειτουργία τους και τι ύφος προσδίδουν στο κείμενο; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων (10 μονάδες).

2) Στο κείμενο 1 (τέταρτη και έκτη παράγραφος) γίνεται συχνή χρήση του ασύνδετου σχήματος. Σε τι αποσκοπεί, κατά τη γνώμη σας, η επιλογή του συγκεκριμένου σχήματος λόγου και πώς σχετίζεται με τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε το

κείμενο; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

3)Με ποιο τρόπο συνομιλούν τα Κείμενα 1 και 2 μεταξύ τους; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων(15 μονάδες).

Θέμα 3°

Να παρουσιάσετε τον βασικό χαρακτήρα του αποσπάσματος αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου. Ποιες αφηγηματικές επιλογές και ποιοι εκφραστικοί τρόποι αναδεικνύουν τον χαρακτήρα του; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-200 λέξεων(15 μονάδες)

Θέμα 4°

Σε ομιλία(300-350 λέξεων) που θα εκφωνήσετε στο σχολείο σας με αφορμή μία εκδήλωση μνήμης για τους Μικρασιάτες πρόσφυγες , να παρουσιάσετε α)τους λόγους για τους οποίους τα ισχυρά κράτη φέρονται ως πλιατσικολόγοι της ανθρώπινης δυστυχίας στο προσφυγικό ζήτημα σήμερα και β)τα περιθώρια που έχει ο σύγχρονος άνθρωπος να εκδηλώσει στον ιδιωτικό του βίο την αντίδραση του στη συμπεριφορά αυτή. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα που διαβάσατε(30 μονάδες).

5° Κριτήριο Αξιολόγησης

Τα κείμενα που θα διαβάσετε αναφέρονται στο θέμα της αξίας της ανάγνωσης. Το πρώτο κείμενο είναι απόσπασμα από ομιλία που εκφώνησε η συγγραφέας Μάρω Δούκα στα εκπαιδευτήρια Κωστέα-Γείτονα το 1996 και συμπεριλαμβάνεται στο βιβλίο της *Τίποτα δεν χαρίζεται*. Το δεύτερο κείμενο είναι ένα σκίτσο του Bill Whitehead που δημοσιεύτηκε στα κοινωνικά δίκτυα και το τρίτο κείμενο είναι το ποίημα «Ένα βιβλίο» της Αμερικανίδας ποιήτριας Emily Elizabeth Dickinson που έζησε τον 19° αιώνα.

Κείμενο 1

Γιατί διαβάζουμε λογοτεχνία;

[...]Κι είχα την τύχη στα χρόνια που θα ακολουθούσαν να έχω δίπλα μου, για να με συμβουλεύει και να μου ξεδιαλέγει ποια βιβλία να διαβάσω, έναν ηλικιωμένο βιβλιοθηκάριο, λάτρη της λογοτεχνίας. Το βιβλίο δεν είναι αυτοσκοπός, μου έλεγε, χρόνια δουλεύω εδώ. Σου το λέω. Το βιβλίο είναι για να μας ανοίγει τα μάτια, διαβάζω σημαίνει οξύνω την παρατήρηση και τη σκέψη μου, προκαλώ και τροφοδοτώ τη φαντασία μου, αναπτερώνω το ηθικό μου. *Πάντα ανοιχτά, πάντα άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου*, είπε ο Σολωμός. Πίσω από το βιβλίο υπάρχει ο πολιτισμός. Και πίσω από τον πολιτισμό υπάρχει ο συνειδητός, ο ελεύθερος πολίτης.

Διαβάζουμε στο σχολείο, διαβάζουμε στο πανεπιστήμιο, για να μπορέσουμε να πάρουμε κάποτε ένα πτυχίο. Αποστηθίζουμε και κρατούμε σημειώσεις για γνώσεις που προορίζονται να εξανεμιστούν. Υπάρχει όμως και η άλλη ανάγνωση, που όσο δεν δεσμεύεται από σκοπούς, προθεσμίες, εξωτερικές επιταγές, τόσο πιο γνήσια και απολαυστική είναι, τόσο κατακτά την ψυχή μας και γίνεται πηγή ζωής. Κι αυτή η ανάγνωση, η εξωσχολική, που πηγάζει από την έμφυτη φιλομάθεια και από την αυτενέργεια του ανθρώπου για πρόοδο, είναι η ελεύθερη ανάγνωση.

Ο Γκάιτε είπε: Αυτός που αποφεύγει την ελεύθερη ανάγνωση, έστω και αν έχει εξαντλήσει την εγκύκλια μόρφωση του, μοιάζει με δέντρο που δεν ποτίζεται και είναι καταδικασμένος ύστερα από χρόνια να μααραθεί και να φυλλορροήσει.

Τον άκουγα κι ανυπομονούσα να σταματήσει τη λογοδιάρροια του, να μου κατεβάσει, επιτέλους, από το ράφι το μυθιστόρημα που διάβαζα και να με αφήσει στην ησυχία μου.

Κάθισα στον πάγκο, κι ήταν σαν να επιβιβάζομαι σε ποταμόπλοιο. Ταξίδια μακρινά σε πλωτά ποτάμια και μ'ένα πενηντάφυλλο τετράδιο από δίπλα, όπου αντέγραφα τις ωραίες φράσεις. Ποιητές και μυθιστοριογράφοι: οι παρηγορητές της εφηβείας μου. Χάρη σ' αυτούς μπόρεσα από πολύ νωρίς να παρατηρήσω, έξω από τα στενά, μίζερα και συχνά ασφυκτικά όρια της ζωής μου, τη ζωή των ανθρώπων γύρω μου. Χάρη σ' αυτούς μπόρεσα να περιπλανηθώ σε άλλες εποχές και σε άλλους τόπους. Χάρη σ' αυτούς μπόρεσα να διασώσω και να συμπονέσω τη δική μου πραγματικότητα συνδέοντας τη με το όνειρο-είναι η ζωή με το όνειρο δεμένη, λέει ένα παλιό αγαπημένο τραγούδι του Νίκου Γκάτσου.

Περπατούσα στους δρόμους και ήταν σαν να μου έχουν όλα εξηγηθεί. Ποιητές και πεζογράφοι οι πρώτοι μου θεοί. Θα τους οφείλω τη γνώση ότι ο άνθρωπος είναι σε

θέση να εμφυσήσει με την ανάσα του ζωή στο ανύπαρκτο. Μπορεί να σου πει: αυτός είναι ο κόσμος, ο μικρός, ο μέγας! Και να σε πείσει.

Το διάβασμα, επομένως που ωφελεί δεν είναι αυτό που συνωστίζει αχώνευτη γνώση στο κεφάλι μας, ούτε το άλλο που μας βιάζει πνευματικά. Είναι το διάβασμα που συμβάλλει στο να συναισθανθούμε τη θέση μας στην κοινωνία και στον κόσμο, το διάβασμα που μας επιτρέπει να ονειρευτούμε.

Διαβάζω ένα βιβλίο σημαίνει αποδεσμεύομαι από το συγκεκριμένο, κατανοώ το αφηρημένο, ανασυνθέτω το παρελθόν μου και αναρωτιέμαι για το μέλλον μου. Διαβάζω σημαίνει, πάνω απ' όλα, προσπαθώ να είμαι ευτυχισμένος. Έπρεπε να περάσουν χρόνια για να καταλάβω το δίκιο εκείνου του βιβλιοθηκάριου. Το βιβλίο θέλει σεργιάνι, μου έλεγε, θέλει υπομονή, δεν είναι σαν τις άλλες ψυχαγωγικές ενασχολήσεις μας-ακούμε μουσική, βλέπουμε ένα έργο στον κινηματογράφο ή στο θέατρο, απολαμβάνουμε έναν πίνακα ζωγραφικής, μέσα σε ελάχιστη ώρα, και τις πιο πολλές φορές αφηνόμαστε, παθητικά ή άβουλα, στις αισθήσεις μας, παρασυρόμαστε από τις πρώτες εντυπώσεις και χάνουμε την ουσία.

Το βιβλίο, αντίθετα, θέλει ενεργητική συμμετοχή. Απαιτεί διανοητική προσπάθεια- πώς θα διαμορφώσεις σιγά-σιγά τη γνώμη σου, αν δεν προσπαθήσεις να εννοήσεις αυτό που διαβάζεις; Και πώς θα το εννοήσεις, εάν δεν έχεις χρόνο να το αφομοιώσεις; Η ανάγνωση έχει κανόνες, έχει μέθοδο, κι αυτήν τη μέθοδο την κατακτούμε μόνο αν αφοσιωνόμαστε στο βιβλίο που διαβάζουμε, εάν προσπαθούμε να διακρίνουμε κάτω από τις λέξεις του, εάν υπογραμμίζουμε τα γραφόμενα του, εάν αναρωτιόμαστε για τις αξίες του, εάν, με άλλα λόγια το δοκιμάζουμε δοκιμαζόμενοι, ξαναγράφοντας το με τον δικό μας τρόπο. Τι σημαίνει όμως ξαναγράψω ένα βιβλίο διαβάζοντας το; Σημαίνει την απόλυτη ελευθερία μου- κανείς δε θα μπορούσε να με πιέσει να το διαβάσω, παρά μόνο εάν αυτό το ίδιο το βιβλίο θα ήταν σε θέση να μου προκαλέσει τη διάθεση να συμπλεύσω μαζί του. Κανείς δε θα μπορούσε να με αναγκάσει να εννοήσω όλα όσα θα ήθελε ένα βιβλίο να μου υποβάλει, παρά μόνο εάν εγώ ο ίδιος θα ήμουν έτοιμος να τα δεχτώ και να τα αφομοιώσω, προεκτείνοντας ή ενσωματώνοντας τα στη δική μου πραγματικότητα. [...]

Αλλά μιλώντας σήμερα για το βιβλίο, είναι σαν να σας μιλώ για την εποχή εκείνη που θα θελήσετε να αναζητήσετε κι εσείς, με τις δικές σας δυνάμεις την ουσία, για την εποχή εκείνη που θα επιχειρήσετε να σχεδιάσετε μόνοι σας το περίγραμμα της ανάγκης σας να ξεφύγετε από το μοναξιά και την ασυνεννοησία. Και τότε είναι μεγάλη παρηγοριά να γνωρίζετε ότι μπορείτε να ανοίξετε ένα λογοτεχνικό βιβλίο. Σήμερα μπορεί να σας φαίνεται πληκτικός και σχοινοτενής¹² ο Ερωτόκριτος, για παράδειγμα, αύριο θα θυμάστε με συγκίνηση τις συζητήσεις σας στο μάθημα της λογοτεχνίας, και μην το αποκλείετε καθόλου ότι μπορεί και να έρθει η στιγμή που θα θελήσετε να αποστηθίσετε αποσπάσματα ολόκληρα μόνο και μόνο για να ξορκίσετε τα δικά σας βάσανα στον έρωτα, διεκδικώντας πάντα το δικαίωμα στην ευτυχία που δεν θα τη θέλατε ψεύτικη σαν χολιγουντιανή αλλά αληθινή σαν παραμύθι που συντηρείται και ανανεώνεται μέσα από τη λογοτεχνική μας παράδοση. Σήμερα πιθανόν η ποίηση να σας φαίνεται δυσνόητη ή και μάταιη,

¹² αναλυτικός, λεπτομερειακός

αύριο ένας στίχος του Σεφέρη ή του Καβάφη ή του Ρίτσου μπορεί να σας αποκαλύψει την ουσία της ζωής ή να σας εμψυχώσει σε δύσκολες ώρες. Σήμερα ένα μυθιστόρημα ή ένα διήγημα μπορεί να σας φαίνεται κουραστική ή και ανούσια υπόθεση που δεν έχει να κάνει με τις ανάγκες της εφηβείας σας. Αύριο θα νιώθετε πιο δυνατοί και πιο σίγουροι, αν γνωρίζετε ότι υπάρχει το τάδε μυθιστόρημα με ήρωες που σας μοιάζουν, γιατί είναι σάρκα από τη σάρκα σας. Μυθιστορήματα και μυθιστορήματα ελληνικά και ξένα, σύγχρονα ή για περασμένες εποχές που θα σας κλείνουν φιλικά το μάτι για να σας πουν ότι και πριν από σας υπήρξαν άνθρωποι με τα δικά σας πάθη και παθήματα, ότι και έπειτα από σας θα υπάρξουν άνθρωποι που θα περάσουν από τις δικές σας συμπληγάδες.[...]

Ομιλία, 7 Μαρτίου 1996, στα Εκπαιδευτήρια Κωστέα-Γείτονα σε μαθητές της Α' Λυκείου, Περιοδικό δοκιμών λόγου «Το καμίνι», τεύχ.6, Άνοιξη 1997, Μάρω Δούκα, *Τίποτα δεν χαρίζεται*, Πατάκης, Αθήνα, 2016, σελ. 109-112.

Κείμενο 2

Κείμενο 3

Emily Elizabeth Dickinson, «Ένα βιβλίο»

Δεν υπάρχει φρεγάτα σαν ένα βιβλίο

Αλεξάνδρα Γερακίνη, ΠΕ02, 6^ο Γυμνάσιο Καβάλας, alexgger@gmail.com

Να μας πάει χώρες μακριά,
Ούτε ίππος ταχύς σαν μια σελίδα
Καλπάζουσας ποίησης.
Αυτό το πέρασμα μπορεί να το διασχίσει και ο φτωχότερος
Χωρίς την τυραννία διοδίων·
Πόσο λιτή είναι η άμαξα
Που μεταφέρει μια ανθρώπινη ψυχή!
Πηγή: <https://itzikas.wordpress.com/>

Θέματα

Θέμα 1^ο

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 60-80 λέξεις τα χαρακτηριστικά και τις δυσκολίες της ελεύθερης ανάγνωσης, όπως τα παρουσιάζει η Μάρω Δούκα στην ομιλία της (15 μονάδες).

Θέμα 2^ο

1) Ποιος είναι ο ισχυρισμός που προσπαθεί να αποδείξει η συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο του κειμένου και ποιον εκφραστικό τρόπο χρησιμοποιεί; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων (15 μονάδες).

2) Η συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά στην ομιλία της το α' πρόσωπο. Να ερμηνεύσετε την επιλογή αυτή, λαμβάνοντας υπόψη το ακροατήριο στο οποίο απευθύνεται και τον σκοπό για τον οποίο έγραψε το κείμενο. Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων (10 μονάδες).

3) Τα κείμενα 1 και 2 παρουσιάζουν νέους ανθρώπους σε μια βιβλιοθήκη σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Ποια η διαφορά ανάμεσα τους και πού οφείλεται αυτή η διαφοροποίηση; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων (15 μονάδες).

Θέμα 3ο

Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος; Να συνθέσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 150 λέξεων περίπου λαμβάνοντας υπόψη τα σχήματα λόγου και τα εκφραστικά μέσα που αξιοποιεί η ποιήτρια. Θεωρείτε ότι είναι επίκαιρο αυτό το θέμα στην εποχή μας;

Θέμα 4^ο

Σε ομιλία(300-350 λέξεων) που θα εκφωνήσετε στο σχολείο σας με αφορμή την παγκόσμια ημέρα βιβλίου, να παρουσιάσετε τις απόψεις σας σχετικά με τη θέση που μπορεί να έχει το βιβλίο στη ζωή ενός νέου ανθρώπου την εποχή της πληροφορίας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της εξάπλωσης των κοινωνικών δικτύων. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα που διαβάσατε(30 μονάδες).

6° Κριτήριο Αξιολόγησης

Κείμενο 1

Απόσπασμα από την ομιλία που εκφώνησε η Αγγέλα Καστρινάκη, καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στην τελετή αποφοίτησης, το καλοκαίρι του 2019, με αφορμή τη δολοφονία της Αμερικανίδας Βιολόγου Σούζαν Ήτον στην Κρήτη.

Αγαπητοί τελειόφοιτοι και τελειόφοιτες, αγαπητοί γονείς,

σήμερα είναι μέρα γιορτής για σας όσο και για μας. Πριν γιορτάσουμε όμως, πριν σας κατευοδώσω και σας ευχηθώ, θεωρώ χρέος μου να αναφερθώ στο γεγονός που συγκλονίζει τις τελευταίες μέρες την Κρήτη.

Το Πανεπιστήμιο δεν είναι ένας περικλειστος χώρος όπου δάσκαλοι μεταβιβάζουν στους μαθητές τους γνώσεις και δεξιότητες. Είναι κομμάτι της κοινωνίας, ένα επίλεκτο αν θέλετε κομμάτι, που μέσα σε αυτό διαμορφώνεται η κοινωνία του μέλλοντος, επωάζονται και ζυμώνονται οι αξίες που θα μεταδοθούν στους νεότερους, στα παιδιά, στα φυσικά και στα πνευματικά παιδιά που θα είναι οι μαθητές και οι μαθήτριάς σας. Στο Πανεπιστήμιο φτιάχνουμε –εν μέρει βέβαια και στον βαθμό που μας αναλογεί– την επόμενη μέρα της Ελλάδας.

Γι' αυτό αισθάνομαι υποχρεωμένη να αναφερθώ στο τρομερό συμβάν. Έχετε καταλάβει βέβαια σε τι αναφέρομαι. Μια γυναίκα έχασε τη ζωή της με τον πιο αποτρόπαιο τρόπο. Κακοποιήθηκε βάνουσα, βιάστηκε και θανατώθηκε. Ήταν Αμερικανίδα, μέλος της επιστημονικής κοινότητας, βιολόγος, και είχε έρθει στην Κρήτη για να λάβει μέρος σε επιστημονικό συνέδριο στην Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης. Η Σουζάνα Ήτον. Μια φωτεινή μορφή, ένας πράος άνθρωπος, όπως την βλέπουμε στις φωτογραφίες που δημοσιεύτηκαν. Χαιρόταν σαν κι εμάς τη ζωή, χαμογελούσε με γλυκύτητα και προσπαθούσε να συμβάλει στο καλό όλων μας μέσω της επιστήμης της.

Φυσικά είμαστε συγκλονισμένοι. Φυσικά καταδικάζουμε. Δεν φτάνει όμως αυτό. Οφείλουμε να διερευνήσουμε τις συμπεριφορές, από τις πιο μικρές και φαινομενικά ασήμαντες έως τις πιο κομβικές, που εντέλει ενδέχεται να οδηγήσουν στο τρομερό έγκλημα. Όλες τις δικές μας συμπεριφορές, στον τρόπο που μεγαλώνουμε τα παιδιά μας, και ειδικά τα αγόρια, στον τρόπο που αντιδρούμε απέναντι στην ανομία, την οπλοχρησία, τη βία ενγένει και την έμφυλη βία, τη βία κατά των γυναικών, ειδικότερα.

Αυτή τη διερεύνηση την κάθε άλλο παρά εύκολη, την έκανε πριν λίγες μέρες ένας συντοπίτης μας, Ρεθυμνιώτης, ο Χάρης Στρατιδάκης, ιστορικός ερευνητής και συγγραφέας, διδάκτορας Παιδαγωγικής, στο άρθρο του, με τίτλο «Μήπως στην Κρήτη η ανθρώπινη ζωή παραέγινε φθηνή;». Επιτρέψτε μου να σας μεταφέρω μερικές από τις διαπιστώσεις του.

Παρατηρεί πρώτα πρώτα τη συχνότητα του φαινομένου (το τελευταίο συμβάν ήταν μόνο η κορωνίδα) και το ότι οι φόννοι αφορούν συνήθως αλλοδαπές γυναίκες (δύο μετανάστριες από τη Βουλγαρία, πρόσφατα στο Ρέθυμνο), που δεν έχουν σόι να απαιτήσει την τιμωρία τους ή και να φροντίσει γι' αυτή μέσω της αυτοδικίας. Δειλοί λοιπόν οι δολοφόνοι. Αλλά το πιο σημαντικό στο γενναίο αυτό άρθρο είναι ότι ο

συγγραφέας τολμά να θίξει τις γενικότερες συμπεριφορές, αυτές που μας αφορούν όλες και όλους.

[...]Ο συγγραφέας βγάζει το συμπέρασμα ότι «μάλλον η κοινωνία μας απέτυχε». Πικρό, πολύ πικρό συμπέρασμα. Μπορούμε άραγε να το ανατρέψουμε; Ελπίζω πως ναι. Μάλιστα, στο μέτρο που μας αναλογεί πάντα, είναι το πρώτιστο καθήκον μας. Πώς ανατρέφουμε τα παιδιά μας; Πώς θα αναθρέψετε τα παιδιά σας; Τι αξίες θα διαδώσετε στο σχολείο όπου θα διδάξετε, στο φροντιστήριο όπου θα διδάξετε, στην όποια δουλειά θα κάνετε; Όχι, δεν αναθρέφουμε «αντράκια», παρά ανθρώπους που σέβονται τη ζωή και την αξιοπρέπεια της άλλης ανθρώπινης ύπαρξης, που τηρούν τους νόμους του κράτους, που δείχνουν με λόγια και έργα την αλληλεγγύη τους, που βοηθούν τους πιο αδύναμους, που σέβονται τη διαφορετικότητα στις ανθρώπινες επιλογές. Δεν αναθρέφουμε ούτε «γυναίκες», παρά ανθρώπινα όντα ικανά να βιώσουν την ισότητά τους και να συμβάλλουν επίσης με λόγια και έργα στις καλύτερες δυνατές ανθρώπινες και κοινωνικές σχέσεις.

Σας μεταδώσαμε γνώσεις στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, σας μεταδώσαμε όμως και αξίες. Ας τις τιμήσουμε όλοι, και εμείς και εσείς και οι γονείς που μας κάνουν την τιμή να είναι εδώ σήμερα. Η τραγική δολοφονία ας γίνει αρχή στοχασμού για όλους μας. Προς το παρόν, ως Πανεπιστήμιο οργανώνουμε μια ημερίδα, τον ερχόμενο Οκτώβριο, στη μνήμη της Σουζάννας Ήτον. Θα μιλήσουμε για την ίδια και για την εργασία της που διακόπηκε τραγικά για πάντα, θα μιλήσουμε και για μας και για το πώς θα απαλείψουμε το ζοφερό στίγμα από το νησί μας[...]

Πηγή: www.lifo.gr

Κείμενο 2

Η πύλη άνοιξε αργά. Μπορεί κι αυτουνού να του φάνηκε ότι όλα γίνονταν σε αργή κίνηση. Είχε συνηθίσει να βλέπει τον κόσμο με κινηματογραφική ματιά, το είχε σπουδάσει, μόνο που δεν είχε καταφέρει ακόμη να γυρίσει την πρώτη του ταινία. Μια ταινιούλα μικρού μήκους είχε κατορθώσει να φτιάξει, κι εκείνη δεν έφτασε ούτε στο φεστιβάλ νέων δημιουργών της Δράμας. Μπα, δεν ήταν γκαντεμιά τωρινή, αυτή την κουβάλαγε χρόνια, από τότε. Από κείνον που θα έβγαине σε λίγο από την πύλη των φυλακών.

Οι Αγροτικές Φυλακές. Επίτηδες, λες, φτιαγμένες έξω από την πόλη, σε μια στεπώδη ανοιχτωσιά. Γκρίζο χρώμα, ακαλλιέργητο, κάτι παλιά εργοστάσια επεξεργασίας μετάλλων είχαν αφήσει πίσω τους ερείπια και μολυσμένα υπεδάφη. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις μοναχικές, στο πουθενά, σαν να τελείωνε κάπου εκεί η ζωή και αμέσως παραπέρα ν' άρχιζε το τίποτε.

Πως να'ταν άραγε αυτός που είχε αρνηθεί να τον δει είκοσι ολόκληρα χρόνια; Και γιατί έπρεπε να τον δει; Να τον φορτωθεί; Να φορτωθεί τις δικές του τύψεις; Πιο λογικό ακουγόταν να μην τον συναντήσει ποτέ. Τα γράμματά του λίγα. Επίσκεψη καμιά, και ας επέμενε η γιαγιά Ντρούσκα, λίγο πριν πεθάνει, ότι έπρεπε να τον συγχωρέσει και να τον δει από κοντά. Δικός της γιος ήταν ό δολοφόνος, αν ήταν μάνα της νύφης, ποιος ξέρει αν θα αντιδρούσε έτσι για τον φονιά.

Η δοκιμασία, μέχρι να αποφασίσει να συναντήσει τον αποφυλακισμένο πατέρα του, κράτησε μήνες. Τελικά το αποδέχτηκε και ήρθε. Τουλάχιστον ας τον κατέβαζε μέχρι την πόλη κι ας τον άφηνε στην καινούρια του ζωή, όση του απέμενε

Η πύλη άνοιγε. Η κάμερα στα χέρια του. Ο άνθρωπος που έβγαινε κρατούσε ένα σακβουαγιάζ. Το συννεφόκαμα του έφερνε πρόσκαιρη τύφλωση στα μάτια – εκεί μέσα δεν χρειάζονταν γυαλιά.

«Καλημέρα» του είπε.

«Καλημέρα, παλικάρι μου» είπε ο αποφυλακισμένος, ζαρωμένος, ευνουχισμένος. Τελειωμένος. «Τι κρατάς στα χέρια σου, γιέ μου;»

«Μια κάμερα. Θέλω να γράψω τη ζωή σου, αρχίζοντας από τη μέρα που βγήκες.»

«Τι τη θέλεις τη ζωή μου» αναρωτήθηκε χωρίς να περιμένει απάντηση. «Την έφαγα. Μαζί μ' εκείνη.»

Ο γιος τραβούσε συνεχώς υλικό.

«Γι' αυτό ήρθες να με υποδεχτείς, Τάσο; Για να με κάνεις ταινία;»

«Αυτό σπούδασα, πατέρα.»

«Σπούδασες πώς να προδίνεις τη ζωή των άλλων;»

Ο αποφυλακισμένος προχωρούσε προς τη στάση των λεωφορείων. Κάθε μία ώρα περνούσε ένα λεωφορείο του ΚΤΕΛ. Δεν έβλεπε στα μάτια τον γιό του, γιατί δεν μπορούσε, ο άλλος είχε φροντίσει να φορέσει τα μάτια του φακού.

«Γιατί τη σκότωσες;»

«Αυτό ήρθες να μάθεις από μένα; Είκοσι χρόνια έμεινα εκεί μέσα στους γαμημένους τοίχους για να το ξεχάσω...»

«Έχεις δίκιο. Η μάνα δεν ξεχνιέται.»

«Σωστά. Σταμάτα να με φωτογραφίζεις!»

«Σε κινηματογραφώ.»

«Θες να μάθεις γιατί τη σκότωσα; Δεν σου είπε η γιαγιά σου, η κοινωνία η σωστή δεν σου το πρόλαβε το μυστικό;»

«Τί να προλάβει;»

«Γιατί τη σκότωσα...»

«Γιατί είσαι παρανοϊκός και τη ζήλευες.»

Ο αποφυλακισμένος άντρας σταμάτησε ξαφνικά και στάθηκε μπροστά στον άνθρωπο-κάμερα.

«Δεν θα σου τη σπάσω τη μηχανή, μπάσταρδε. Εξαιτίας σου τη σκότωσα. Γραψ' το αυτό. Για την τιμή μου. Και, αν τολμάς, δείξε την ταινία σου και στην τηλεόραση. Και ύστερα ψάξε να βρεις ποιανού παιδί είσαι...»

Το πλάνο άδειαζε καθώς ο άντρας έφευγε από τη μέση και στη θέση του φανερωνόταν το κενό, πίσω από τα ερείπια, πίσω από τα φυλαγμένα κτίρια, το πιο ακατοίκητο κενό.

Γρηγοριάδης, Θ.(2007). *Χάρτες. Εβδομήντα Ιστορίες*, Αθήνα: Πατάκης, σελ. 150-152.

Θέματα

Θέμα 1°

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 60-80 τον ρόλο του πανεπιστημίου στη σύγχρονη κοινωνία, όπως αυτός αναλύεται από την ομιλήτρια (15 μονάδες).

Θέμα 2°

1) Το κείμενο 1 είναι μία ομιλία. Να παρουσιάσετε τους στόχους που υπηρετεί η εκφώνηση της συγκεκριμένης ομιλίας, λαμβάνοντας υπόψη την αφορμή για την οποία γράφτηκε. Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων (10 μονάδες).

2) Στην έβδομη παράγραφο η ομιλήτρια διατυπώνει μια σειρά ερωτήσεων. Σε τι αποσκοπεί, κατά τη γνώμη σας, η επιλογή του συγκεκριμένου εκφραστικού τρόπου; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων (15 μονάδες).

3) Στο κείμενο 1 η ομιλήτρια επικαλείται τις απόψεις του ιστορικού ερευνητή και συγγραφέα Χάρη Στρατιδάκη. Με ποιο τρόπο οι απόψεις αυτές συνδέονται με την επιχειρηματολογία της και τον σκοπό της ομιλίας της; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων (15 μονάδες).

Θέμα 3°

Στο κείμενο 2 ποια είναι τα κίνητρα δράσης του πατέρα και μέσα από ποιες αφηγηματικές επιλογές και εκφραστικά μέσα αναδεικνύονται; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-200 λέξεων (15 μονάδες).

Θέμα 4°

Με αφορμή το κείμενο 1 που διαβάσατε, γράψτε ένα άρθρο για την ιστοσελίδα του σχολείου μας στο οποίο παρουσιάζετε τους λόγους για τους οποίους είναι σημαντικό για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας να μην αναθρέφουμε «αντράκια» και «γυναίκες» αλλά ανθρώπους που σέβονται τη ζωή και την αξιοπρέπεια της άλλης ανθρώπινης ύπαρξης και μπορούν να ζήσουν ισότιμα. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα που διαβάσατε (30 μονάδες).